УДК 159.923.2:316.472.4

DOI збірника: https://doi.org/10.68134/ah.2026-11-06

Блажиєвська Віталія Вікторівна
здобувач вищої освіти / магістрант, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ ПІД ВПЛИВОМ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Анотація. У представлених наукових тезах здійснено детальний та всебічний теоретичний аналіз психологічних особливостей формування ціннісно-смислової сфери особистості під безпосереднім впливом сучасних віртуальних соціальних мереж. Актуальність обраної теми зумовлена стрімкою тотальною цифровізацією сучасного соціуму та трансформацією інтернет-платформ на ключовий простір для щоденної соціалізації, самопрезентації, самоідентифікації та трансляції системи цінностей. У роботі чітко визначено, що цифрові платформи виступають потужним дестабілізуючим або формуючим чинником трансформації життєвих орієнтирів, глибоких смислових утворень та критеріїв самооцінювання сучасної особистості. Науково обґрунтовано гостру необхідність систематичного розвитку критичної рефлексії як основного психологічного механізму збереження внутрішньої автономії у віртуальному середовищі. Виокремлено ключові чинники впливу медіапростору: інформаційно-комунікативний, регулятивно-ідентифікаційний та ціннісно-смисловий трансформаційний. Доведено, що соціальні мережі здатні як стимулювати поверхневі орієнтації на зовнішнє схвалення, так і сприяти особистісному зростанню за умови розвиненої рефлексії. Перспективою подальших розвідок є емпіричне дослідження особливостей ціннісних трансформацій під впливом цифрового контенту.

Ключові слова: ціннісно-смислова сфера, соціальні мережі, особистість, життєві орієнтири, цифрова соціалізація, рефлексія.

Abstract. The theses provide a comprehensive theoretical analysis of the psychological features of the formation of the value-semantic sphere of personality under the influence of modern social networks. The relevance of the study is driven by the rapid digitalization of society and the transformation of virtual platforms into a key space for socialization, self-presentation, and value transmission. The paper determines that digital platforms act as a powerful factor in the transformation of life orientations, semantic formations, and self-evaluation criteria of a modern personality. The necessity of developing critical reflection as the main mechanism for preserving psychological autonomy in a virtual environment is substantiated. The key factors of the media space's influence are identified and characterized: information-communicative, regulatory-identificational, and value-semantic transformational. It is proven that social networks can both stimulate superficial orientations toward external approval and, under conditions of developed reflection, contribute to personal growth. The prospect for further research is the empirical study of these processes.

Keywords: value-semantic sphere, social networks, personality, life orientations, digital socialization, reflection.

Вступ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується тотальною цифровізацією, в умовах якої соціальні мережі стають провідним простором життєдіяльності особистості [1, с. 28]. Ціннісно-смислова сфера є ядром структури особистості, що визначає її спрямованість, вибір життєвих цілей і стратегій поведінки [5, с. 131]. Проте інтенсивний вплив віртуального середовища, потоків медіаконтенту та алгоритмів соціальних мереж здатний деформувати традиційні ціннісні орієнтири, замінюючи їх сурогатними маркерами успіху й популярності [4, с. 60]. Відтак дослідження механізмів впливу соціальних мереж на формування ціннісно-смислової сфери є надзвичайно актуальним теоретичним і практичним завданням.

Мета і завдання

Мета тез – проаналізувати психологічні чинники та особливості трансформації ціннісно-смислової сфери особистості під впливом соціальних мереж.

Результати та обговорення

Виклад результатів дослідження. Формування ціннісно-смислової сфери в умовах цифрового середовища відбувається під впливом низки взаємопов'язаних факторів.

Перший фактор – інформаційно-комунікативний. Соціальні мережі задають нові стандарти комунікації та трансляції соціальних норм. Як зазначає К. А. Бровко, медіаплатформи трансформують колективні уявлення та ціннісні пріоритети молоді, створюючи специфічне поле для конструювання ідентичності [3, с. 250]. Особистість підсвідомо засвоює ті цінності, які активно заохочуються віртуальною спільнотою (публічність, статусність, зовнішня успішність).

Другий фактор – регулятивно-ідентифікаційний. Постійна взаємодія з контентом у соціальних мережах зумовлює потребу в самопрезентації та отриманні зовнішнього схвалення (лайків, коментарів). Як підкреслюється в дослідженні Л. І. Березовської, тривале перебування в мережах безпосередньо корелює з рівнем психологічного благополуччя та особливостями самоставлення особистості [1, с. 28]. Залежність від зовнішньої оцінки може призводити до звуження спектра внутрішніх смислів і переорієнтації на поверхневі життєві цілі.

Третій фактор – ціннісно-смисловий трансформаційний. Згідно з підходами до вивчення ціннісної динаміки, кризові чинники та інформаційні перевантаження змушують людину переосмислювати власні життєві орієнтири [2, с. 49; 5, с. 131]. Водночас, за даними І. В. Остапенко, усвідомлене використання цифрових ресурсів може слугувати інструментом саморозвитку та розширення громадянської чи особистісної компетентності [6, с. 19], якщо особистість володіє достатнім рівнем критичного мислення.

Висновки

Отже, соціальні мережі здійснюють двоякий вплив на ціннісно-смислову сферу особистості: з одного боку, вони можуть стимулювати поверхневі орієнтації на зовнішнє схвалення та споживання, а з іншого – за умови розвиненої рефлексії – стають простором для самовираження та пошуку значущих смислів. Перспективою подальших розвідок є емпіричне дослідження особливостей ціннісних трансформацій під впливом цифрового контенту.

Список використаних джерел

1. Джерела і література

2. Березовська Л. І. Вплив соціальних мереж на психологічне благополуччя особистості. Вісник Національного університету оборони України. 2020. № 2 (55). С. 28–36. DOI: 10.33099/2617-6858-2020-55-2-28-36

3. Бондаренко Н. Особливості смисложиттєвих орієнтирів студентської молоді. International Science Journal of Education & Linguistics. 2023. Т. 2, № 1. С. 49–61. DOI: 10.46299/j.isjel.20230201.05

4. Бровко К. А. Код нації: вплив медіа та соцмереж на ідентичність молоді. Утвердження української національної ідентичності в умовах воєнного стану : стратегічні орієнтири та інноваційні практики : зб. наук. пр. 2025. С. 250–255. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/52545/ (дата звернення: 08.04.2026)

5. Гречановська О. В., Мегем О. М., Потапюк Л. М. Вплив соціальних мереж на психологічний стан та самооцінку української молоді. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія. 2023. Т. 34 (73), № 4. С. 60–66. URL: https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/15512 (дата звернення: 08.04.2026)

6. Казакова Є. С. Трансформація ціннісно-смислової сфери особистості під впливом вітальної загрози, викликаної коронавірусною хворобою COVID-19: гендерний аспект. Проблеми екстремальної та

кризової психології. 2022. № 1 (3). С. 131–141. DOI: 10.52363/dcpp-2022.3.10

7. Остапенко І. В. Психологічні особливості використання соціальних медіа студентською молоддю в контексті розвитку громадянської компетентності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2022. № 4. С. 19–24. DOI: 10.32782/psy-visnyk/2022.4.4

8. Vitaliia Blazhyievska

9. Department of Psychology, Educational and Scientific Humanitarian Institute

10. Admiral Makarov National University of Shipbuilding

11. Mykolaiv, Ukraine

12. vitalinablazh@icloud.com

13. Features of the formation of the value-semantic sphere of personality under the influence of social networks

14. Abstract. The theses provide a comprehensive theoretical analysis of the psychological features of the formation of the value-semantic sphere of personality under the influence of modern social networks. The relevance of the study is driven by the rapid digitalization of society and the transformation of virtual platforms into a key space for socialization, self-presentation, and value transmission. The paper determines that digital platforms act as a powerful factor in the transformation of life orientations, semantic formations, and self-evaluation criteria of a modern personality. The necessity of developing critical reflection as the main mechanism for preserving psychological autonomy in a virtual environment is substantiated. The key factors of the media space's influence are identified and characterized: information-communicative, regulatory-identificational, and value-semantic transformational. It is proven that social networks can both stimulate superficial orientations toward external approval and, under conditions of developed reflection, contribute to personal growth. The prospect for further research is the empirical study of these processes.

15. Keywords: value-semantic sphere, social networks, personality, life orientations, digital socialization, reflection.